

KIS LAP

ESIK ESŐ. (Lásd a 310. lapon.)

A KIS SZABÓINAS

vagy

egy bátor fiucska története.

— Elbeszélés. —

(VII. folytatás.)

Gyűszű mester jól tudta, hogy így fog a dolog sorja következni s előre elkészült e fordulatra. Volt egy régi pártfogója a városban, egy igen előkelő és gazdag ur. — ebbe helyezte Gyűszű mester minden reményét, mert Berki ur, — ez volt a neve. — olyan okos és tapasztalt öreg ember volt, aki minden körülmények között tudott segíteni. A nélkül tehát, hogy legkevésbé megzavarodott volna, így szólt:

— Berki ur házába megyek; ha tesszik kísértessen oda.

A tiszt megparancsolta egy katonának, hogy kísérelje Gyűszű mestert Berki ur házáig. A ház nem igen messzire volt s odaérvén, Gyűszű mester nem csekély meglepetésére azt látta, hogy a kapu előtt szintén ellenséges katonák állanak őrt. A katona, ki idáig kísérte Gyűszű mestert, így szólt az örökhöz:

— Ez az ember azt állítja, hogy a fiáért jött ide a városba; vigyázni kell reá, nehogy kémkedjék. Ha a házból kimegy, vigyázzatok, merre indul.

Ezzel a katona visszafordult, Gyűszű mester pedig belépett a házbá s csakhamar megtudta mért állanak őrok a kapu előtt. Ez volt a legszebb és legnagyobb ház a városban, az ellenséges tábornok tehát ide kvártélyozta be magát. Maga a tábornok az első emeleten lakott, a földszinti szobákban pedig mindenféle tiszték

és katonák tanyáztak, várva tábornokuk parancsát.

Ez bizony nem igen biztató állapot volt, — így már alig lehetett reménye Gyűszű mesternek, hogy észrevétlenül tanácskozhatik a házi urral. Gondolkodva állt meg a hosszú, sötét tornácban s hamarjában nem tudta, mitevő legyen.

— Hm! ez nem jó dolog... itt nagyon is az ellenség szemei előtt vagyunk, nem fogok beszélhetni Berki urral... hm, hm! Hátha bemennék magához a tábornokhoz és őszintén elmondanék neki mindent? Talán csak van benne annyi emberség, hogy egy kis fiut nem akar fogságba vetni?... ha szépen megkérem, talán meg is parancsolja, hogy keressék meg és adják nekem vissza fiamat... az ám... De hátha nem tud emberséget?... akkor még talán engemet is becsukat. Jól meg kell gondolni a dolgot.

És szegény Gyűszű mester meg is gondolta szegéről végre, de semmi okosat sem tudott kisütni, annál kevésbé, mert amint ott a tornáczon állt, minduntalan megriasztotta a vad lárma, mely nem meszse, a tornác végén nyíló ajtóból ki-kihangzott. Hol kaczagás, hol szitkozódás, hol bömbölő dalolás hangzott onnan s Gyűszű mesternek nem nagy fejtörésébe került kitalálni, hogy itt bizonyosan katonák mulatnak.

Gyűszű mester szeretett volna egy bombát közéje csapni a tivornyázó ellenségnek, de nagy sajnálatára egy tompa bicskából állott minden fegyvere. Hanem azért mégis közelebb ment ama ajtó felé azon reményben, hogy ha a katonák ott mulatnak, bizonyosan a ház valamelyik

cselédje szolgál körülök s ettől majd megtudhatja, valjon a házi ur itthon van-e és lehet-e vele beszélni?

Alig pillantott azonban be a félig nyitott ajtón megvilágított terembe. — megdöbbenve tándorodott vissza.

— Hogyan! Laczika itt! kiáltá.

Valóban, a kis fiu ott volt. A katonák pinczért csináltak belőle, kényszerítették, hogy bort töltögessen nekik s Laczika, látván, hogy egyelőre nem menekülhet, belenyugodott sorsába, bátran forgolódott a durva katonák között, ezek pedig, megkedvelvén az ügyes, esimes fiucsikát, nem bántották és titkolózás nélkül beszéltek előtte mindenről.

Mikor Gyüszü mester a félig nyitott ajtón át bepillantott a szobába, a bent levő tisztek épen hevesen vitatkoztak valami fölött. Gyüszü mester az első pillanatban olyanformát gondolt, hogy e zajos vitatkozást fölhasználva hirtelen berohan a szobába, kézen ragadja Laczikát és magával ragadja, menekül vele; de csak egy pillanatig gondolt erre, csakhamar belátta, hogy ilyen módon veszedelembé döntené magát is, Laczikát is. A kis fiu kétségkívül nagyon meg volna lepve, örömeiben hangosan fölkiáltana s ekkor a tisztek észrevénék, megakadályoznák a menekülést.

De hát mit tegyen, ha ez nem lehet? Szegény Gyüszü mester akármennyire törte a fejét, nem tudott semmi okosat kisütni s aggódva, boszankodva állt ott a sötét tornáczon, abba bizva, hogy talán Isten megszánja, valami véletlen segítséget küld számára.

Még mindig nem tudta, mitevő legyen, midőn hirtelen egészen fölnyílt az ajtó s valaki sebes léptekkel iramodott végig a tornáczon, karján egész rakás üres boros palaczkkal. Gyüszü mestert a homályos helyen, ahol állt, alig lehetett észrevenni, de ő is, gondolataiba levén elmélyedve, csak későn rezzent föl s akkor látta, hogy aki a szobából kijött, az senki más, mint Laczika. A kis fiu egy a tornác közepe táján levő alacsony ajtó felé sietett s azon át eltűnt, mielőtt Gyüszü mester utólréhetette volna.

— A tiszt urak szomjasok s bizonyosan borért küldték Laczikát a pinczébe, dörmögé Gyüszü mester. Annál jobb! Azt hiszem, a pinczében nincs senki más, ott bátran beszélhetek Laczikával.

Ez már némi reményt nyújtott a derék öregnek, gyorsan a pinczeajtónál termett s ment le a lépcsőn, aztán fojtott hangon kiáltá:

— Laczikám! Laczikám!

A fiu majd földre ejtette az üvegeket e szó hallatára aztán hangos örömkriáltással visszafordult.

— Bácsikám! kedves bácsikám! Lehetséges-e! Itt e helyen...!

— Pszt! Csöndesen! Én vagyok, utánad jöttem, hogy megszabadítsalak. De nagyon vigyáznunk kell, hogy el ne áruljuk magunkat.

Laczika ezalatt már letette az üveget s Gyüszü mesterhez rohant, megölelte és összecsókolgatta. Szerencsére itt a pinczében senki sem járt, nem leshette meg őket senki, bátran beszélgethettek.

— Oh kedves bácsikám, szólt Laczika, ha én innen valamiképen meg-

szabadulhatnék, azt hiszem igen nagy hasznot tehetnék a mi magyar seregünknek; mert sok dolgot megtudtam, meghallottam itt a tisztektől, akik előttem nem titkolóztak, minthogy fogolynak tartanak. Csak megszabadulhatnék innen!

— Ép azért jöttem, hogy megszabadítsalak! Kettőn majd csak kifőzünk valami okos tervet. Csak innen a házból kijuthassunk!

Arról márgondoskodtam, hogy a városból kibocsátsanak, ha egyszer kint vagyunk az utcán.

— A házból?

Oh, az nem nehéz, engem épen az aggasztott, hogy ha a házból ki is jutok, tovább nem tudok menni. Hallja csak kedves bácsikám, milyen tervem van, talán jónak találja. Ezt a tíz palaczkot megtöltjük borral, de kettőt félretereszünk s csak a többi

viszem be a tiszteknak; ott majd azt mondom, hogy még vissza kell mennem a pinczébe, de a pincze helyett majd kifelé indulunk a félretett két palaczk borral. Az ajtó előtt két katona áll őrt; ezeknek kevéssel ezelőtt már vittem egy-egy palaczk bort, ha most a második palaczkot is megiszszák, olyan kábultak lesznek,

hogy elhiszik, akármit mondunk nekik. Megvárjuk még megitták s aztán egészen ártatlan arcczal megindulunk kifelé, azt mondjuk az őrnöknek, hogy a tiszt urak szivarért küldtek a városba, majd ha visszatérünk, adunk nekik is szivart. Így aztán átbocsátanak — s ha egyszer kint vagyunk, — bácsikám azt mondta, hogy a városból könnyen kijutunk.

— Igen... azt mondtam és úgy is van... hanem ez a te terved... hiszen nem rossz, igazán nem rossz, de kissé vakmerő, könnyen rajt' veszthetünk. No de bizzunk Istenben! Merni kell. — aki nem mer, nem nyer, azt mondja a régi példabeszéd; a szerencse a bátraknak kedvez.

És úgy látszik, hogy Gyüszü mester példabeszédének igaza volt. Kimentek a kapu elé s kedélyesen be-

szélgetve átnyujták a két őrnök a bort, mondván, hogy a tiszt urak küldik, mert nem akarják, hogy itt kint a két katona szomjazzék, míg ők bent mulatnak. A két őr bizony nem nagyon kináltatta magát, hanem azonnal hozzá fogott a jó borocskához és Gyüszü mester mint valami régi jó pajtás még biztatta őket, hogy csak

A LÉGY. *ötvenszeres nagyításban.*

(Lásd a 319. lapon.)

igyák ki fenéig. — Ki is itták, de aztán ugyancsak tántorogtak s alig bírtak megállani, a falhoz kellett támaszkodniok.

— Itt az ideje, kísértsük meg a szerencsét! szólta Gyüszü mester, ki a tornáczból leste a bor hatását.

Megindultak kifelé. Az egyik ör mégbirt magával annyira, hogy megkérdeztehová mennek, ki engedte meg nekik, hogy kimenjenek a házból? De midőn Laczika az előre kicsinált

terv szerint azt mondta, hogy a tiszt urak küldik szivarért s majd jut a két örnek is, a katona helyeslőleg bólintott fejével és így szólt:

— Nagyon helyes . . . csak menjetek szaporán.

Gyüszü mester és Laczika tehát szerencsésen kijutottak az utcára s itt az öreg halkán így szólt a fiuhoz:

— Csak lassan menjünk, mert ha szaladni kezdenénk, ez föltünnék. Menjünk egészen ártatlan arczezal, mintha semmi bajunk sem volna; szükségünk van

még fortélyra, míg a város szélén álló őrsegen tul nem jutunk.

Az örök, kik Gyüszü mestert a városba jöttékor megállították, most is ott voltak még. Szerencséje volt most Gyüszü

mesternek az ő pupos, ferde testalkata; aki egyszerlátta őt, ráismert akár tiz esztendő mulva is. Az őrtiszt, ki elébb Gyüszü mesterrel beszélt, már messziről megismerte s látván egy kis fiut az öreg mellett,

most igazán hitte, amit Gyüszü mester bemenet mondott, hogy t. i. egy kis fia van itt a városban, azt akarja hazavinni.

— Nos, öreg, hát megtalálta a fiát? kérde a tiszt.

— Igenis kérem alásan, vitéz hadnagy uram, felelt Gyüszü mester nagyon ártatlan hangon. — A semmirevaló nem akart hazajönni, pedig hát, ugy-e vitéz

hadnagy uram, itt a város körül talán még csata is lesz, lövöldözni fognak, könnyen baj érhetné?

— Az bizony megeshetik. Csak menj

PARTI SÉTA. (Lásd a 314. lapon.)

KECSKE-BOSZU. (Lásd a 318. lapon.)

szépen haza, kis fiu... ne félj, én nem bántalak... azért, hogy ellenséges katona vagyok, szeretem ám én is a jó gyermekeket, sajnálnám, ha valami bajod esnék. Menjetez Isten hírével haza.

Gyűszü mester természetesen nem nagyon kináltatta magát, kézen fogta Laczikát s alázatosan köszönve a tisztnek, lassan odább ballagott. De csak addig mentek lassan, míg egy kanyarodásnál eltűntek a katonák szemei elől; itt aztán így szólt Gyűszü mester:

— No most siessünk! Eddig már ott a házban a katonák, a kik téged elfogtak, bizonyosan észrevették, hogy megszöktél s kerestetni fognak... csak a majorig jussunk el, hol a kocsis vár reánk, — aztán jöhetnek, jól ismerem a vidéket, olyan mellékutakra térek, hogy senki sem talál nyomunkba.

A majorba szerencsésen el is jutottak, fölültek a kocsira és gyorsan elhajtottak. Csak mikor már nagy darabot

hátrahagytak s nem félhettek többé az üldözéstől, akkor kezdtek ismét egyébre gondolni.

— Kedves bácsikám, most egyenesen hazamegyünk?

— Természetesen... hát hová menénk?

— Hát... hát a magyar táborba... tudja bácsikám, mit mondott a minap, hogy szükséges volna tudni pontosan, hol állanak az ellenség csapatai, hány ezren vannak? Én ezt most mind tudom, pontosan megjegyeztem mindent, amit hallottam s még azt is tudom, mikor és mennyi csapat fog az ellenség táborába érkezni.

Gyűszü mester kikérdezte Laczikát s csakhamar látta, hogy valóban igen fontos dolgokat tudott meg az éber, ügyes fueska.

— Igazad van, nem megyünk egyenesen haza, megyünk a mi táborunkba. Szép holdvilágos éj van... éjfélkor oda érünk s reggelre mégis haza jutunk...

(Vége következik.)

ESIK ESŐ...

(Képpel a ezimlapon.)

Klárka.

ESIK eső, folyton esik,
Jaj be csunya az idő!
Ki sem mehetünk ha folyton,
Egyre hul a bus eső.

Esztike.

Csak hadd essék folyton, bőven!
Rég szomjas erdő, mező.
Hogy ha áznak, jó termés lesz —
Csak hadd essék az eső.

Ilka.

Igen, essék! de ne folyton.
Ha sok: árt az eső-ár.
Meleg után öntözés kell,
Eső után napsugár.

A mama.

Ugy van, lányom. Kebelünk is,
Mint a természet, olyan:
Mint az, ez is termékenyül
Az örömmek napfényében
És a könyes boruban.

EGY KIS LEÁNYKA ÉS EGY KIS KUTYÁCSKA.

— Beszélyke. —

VOLT egyszer egy kis leányka, aki nagyon szerette a kis kutyákat és volt egy kis kutyácska, aki gyűlölte a kis leányokat.

Ez füresa, ugy-é? Megfordítva sokkal természetesebb lett volna, hogy t. i. a kis leány gyűlölje a kutyácskákat s a kutyácska szeresse a kis leányokat. Mert a kis kutyák sokszor igen alkalmatlanok, összetépi a kis leányok szép ruháit, ellenben a kis leányok szelid, kedves gyermekek, jószívűek, nem bántanak senkit. Hogy lehetett az tehát, hogy a kis kutyácska nem szerette őket?

Ugy látszik, hogy mégsem minden kis leány egyforma, nem mindegyik kedves és jószívű. Az a kutyácska, melyről történetkénk szól s melynek Bibi volt a neve, kecservesen tapasztalta ezt az igazságot. Az ő kis urnője egy rakoncztalan, durva, pajkos leányka volt, ki minden állatot kinezni szeretett; volt egy hosszú nyelű napernyője, ezzel verte és üldözte szegény Bibit egész nap s akárhogy elbujt a kutyácska valamely rejtett zugba, a leányka megkereste és megint csak kinezta. Ily módon ez a kis leány és ez az esernyő egészen szerencsétlenné tették a kutyácskát és, ami még nagyobb baj volt, azt is okozták, hogy Bibi mérges, gonosz lett s keserűségében mindenkit megugatott és harapott.

De különösen haragudott a kis leányokra s ahol egyet meglátott, mindjárt ellenségét vélte benne látni, amit persze nagyon igazságtalanul gondolt, mert nem

minden kis leány olyan kegyetlen. Ezt azonban Bibi nem tudta s ha megpillantott egy kis leányt, azonnal mérgesen vicsorgatta fogait, ha pedig a kis leánynak napernyője is volt, akkor a kutyácska már épen dühöngött, neki szaladt és megharapta.

Történt pedig, hogy az a kis leány, aki szerette a kutyácskákat s kinek Bertácska volt a neve, látogatába ment abba a házba, ahol Bibi lakott az ő gonosz kis urnőjével.

Midőn Bertácska megpillantá Bibit, örvendezve fölkiáltott.

— Oh, mily gyönyörű kis kutyácska! A tied, ugy-é, Etelka? Mennyire szeretném, ha nekem ilyen szép kutyácskám volna!

— No bizony! Ez a kívánságod könnyen teljesülhet, neked adom Bibit, én ugysem szeretem! Olyan gonosz, haszontalan állat.

Bertácska tehát hazavitte a kutyácskát s eleinte azt hitte, hogy Bibi csak merő tréfából vág olyan mérges pofákat, nem haragszik igazán. Midőn pedig megtudta, milyen sorsa volt eddig a kutyácskának, őszintén megsajnálta és elhatározta, hogy megtéríti a kis dühöngőt és megtanítja arra, hogy nem minden kis leány gonosz, tehát nem szabad mindegyikre haragudni.

Szavakkal persze hiába magyarázgatta volna, hogy: »Hallod-é, kis Bibi, reám nem szabad haragudnod, én nem foglak bántani, mint bántott Etelka«, — az

ffélét a kis kutyák meg nem értik. Azt gondolta tehát Bertácska, hogy megszeli a kutyácskát, ha folyvást jól tartja mindenféle esemével.

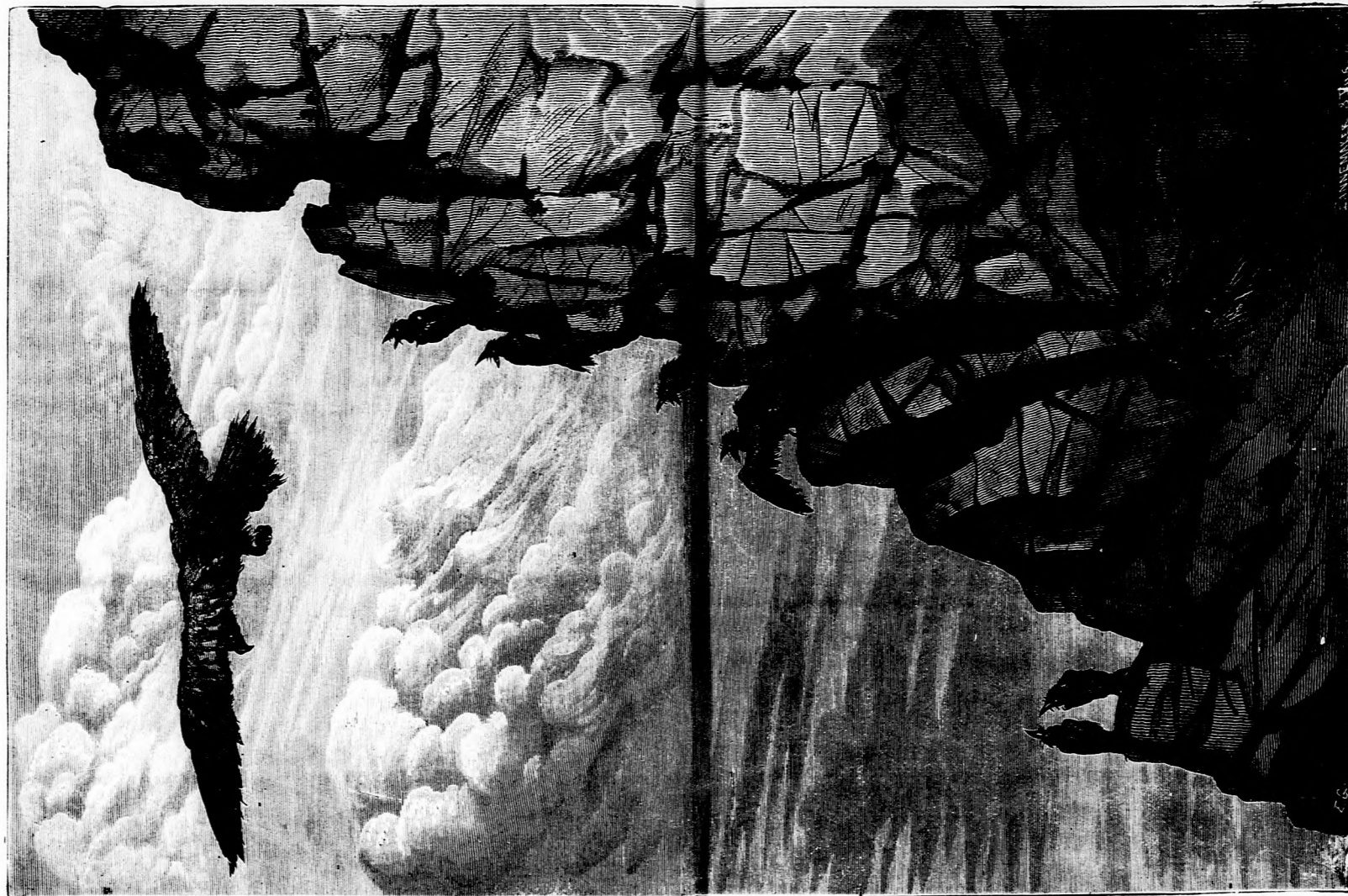
Adott tehát Bibinek kalácsot, czukrot, csirkeczombot s Bibi a kedves esemegéket szívesen elfogadta s a meddig a lakona tartott, engedte magát simogatni is. Különösen a sült csirkeczomb nagyon kedvére való volt s míg ezen rágódott, még a farkát is csóváltatta.

Bertácska nagyon megörült ennek s azt hitte, már sikerült a kutyácska megtérítése, már szereti őt Bibi.

— A csirkeczombot szereti, mondá a mamának. Ez meg fogja szelidíteni.

— Igen, a csirkeczombot szereti s a meddig ez szájában van, addig nem ér rá haragudni. De tégedet azért mégsem szeret. Vigyázz, mert az ilyen elvadított állat ravasz és

gonosz s nem szelidül meg, ha mindig kap esemegét, akár jól viseli magát, akár nem. De Bertácska nem akarta elhinni, hogy

az ő kedvence olyan gonosz lehetne. Nehány nap mulva aztán okult a magakarán.

Bibi az ajtó mellett feküdt s roppant ártatlan pofát vágott; a kis leány tehát lehajolt hozzája, hogy megczirogassa; de

most nem adott semmit. Bibi tehát mérgesen fölugrott és megharapta a kis leány arcját.

Kevésbe mult, hogy az orrát le nem harapta. Nehány napig a szobában kellett Bertácskának maradni s a sebét borogatni s ápolgatni, míg ez végre lassacskán behegedt. Mondanom sem kell, hogy az első napokban nagyon haragudott a háladatlan kutyácskára; de később eszébe jutottak a mama szavai, gondolkodni kezdett s jobban eltalálta az igazát.

— Én vagyok a hibás, rosszul fogtam a dologhoz, mondá magában. Szegény Bibit azelőtt örökké verték, üldözték és e miatt lett hamis; most meg én örökké elkényeztettem, akármilyen rossz volt, még jó esemével jutalmaztam és így azt liheti, hogy míg azelőtt mindig csak verést kapott, most mindig csak jót kell kapnia

Ohó, Bibi urfi, nem ugy van az! Igaza volt mamácskának, így nem lehet megjavítani a gonoszt. Hanom ezentul igazságos leszek: a jót megjutalmazom, a rosszat megbüntetem.

És úgy tett, amint mondá. Elővett egy kis korbácsot s ezentul Bibi azt kezdte tapasztalni, hogy a korbács és csirkeczomb fölvaltva járja, még pedig mindig igazságosan, a szerint, amint jót vagy rosszat tett. És Bibinek volt esze: néhány hét mulva már igen jól tudta, mit kell tennie, hogy a korbácsot elkerülje: engedelmes, szelid, kedves volt, úgy hogy mindeki szerette és végre ő is megszerette kis urnőjét, Bertácska pedig belátta, hogy a kegyetlenség és a kényeztetés egyaránt hiba s mindig és mindenben legjobb eszköz az igazságosság.

P A R T I S É T A.

(Képpel a 309. lapon.)

»GÁGOM-gágom, elég volt már
A tóban uszkálni!«
Igy szól Gágomér a gumár —
»Jerünk hát sétálni.«

Gigelinda, Ludomilla,
Libatilda hallják
S mind a három követi a
Gágogó lovagját.

A tóparton sétálgatnak
A meleg napfényben;
S hogy kitünően mulatnak
Egy esőppet sem kétélen.

A MEZEI SZÖCSKE.

(Képpel a 317. lapon.)

TAVASZKOR, midőn erdő-mező kizöldült, megjelennek a különböző állatok és rovarok is és vígan élnek, szökdecselnek a pázsiton. De egyik sem ugrik akkorákat, mint az a kis állatka, melyet a rajzon láthattok s mely épen azért szökésének is neveztetik. Tudom, sokan mulattatok már rajta, mikor a mezőn járva, föl-fölugrott előttetek, ti pedig utána szaladtatok, hogy megfogjátok.

A mezei szöcske kicsiny, de igen kártékony állatka, épen mint rokona a sáska: rettentően falánk s kicsisége daczára néhány percz alatt képes féltényérnyi levelet megenni, mivel pedig örökké eszik, képzelhetni, hogy roppant kárt okoz a növényekben. És pedig annál nagyobb károkat okoz, mert nagyon szapora, alig lehet kipusztítani.

A szöcske hátának végében hosszú eső látható, ezzel helyezi el tojásait keskeny földhasadékokba, lyukakba s ott hagyja. A nap melegétől a tojások kikelnek s az apró szöcskék eleinte oly picinyek, hogy alig lehet őket észrevenni, azonban gyorsan megnőnek és május hóban már seregestől megjelennek a mezőkön, ugrándozva a nap fényében.

Számos fajja van a szöcskének, zöld, barna, szürke s a házakban tanyázó tücsök is az ő családjához tartozik. Minden faj egyförmán szereti a meleget és szárazságot, mind nagyon elevenek és mozgékonnyak s ami legfüresább, mind nagyon éles hallással bírnak, ámbár a fülnek semmi nyomát sem lehet találni fejükön.

Igen különös sajátáguk a szöcskének az, hogy egymás iránt épen nem barátságosak, sőt üldözik, ölik egymást, minduntalan halálos párbajra kelnek. Kemény fejükkel egymásnak rohannak, épen mint a viaskodó kecskebakok; kitépik egymásnak lábát, csápjait (tapogató szarvait)

s ha több szöcskét egy katulyába zárunk, az erősebbik fölfalja a gyöngébbet. Azon fajta szöcskék, melyek rovarokat, például szunyogokat esznek, roppant ravaszok, lesbe állanak, ovatosan közelednek s hirtelen ugrással megkaparítják zsákmányukat.

Mint a házi tücsök, úgy a mezei szöcske is örökké dalol, azaz csirpeg, még pedig nem a szájával; a hang, melyet a szöcske hallat, szárnyainak mozgásából és egymáshoz dörzsöléséből ered. A fákon élő szöcske rögtön elnémul, de helyén marad, ha valaki közeledik feléje; a földön élők azonban nem csak elnémulnak, hanem azonnal meg is futamodnak, nagyokat ugorva a fűvön.

Legveszedelmesebb ellenségei a szöcskének az apró madarak, melyek elől persze nem igen tud menekülni, mert a madarak még jobban tudnak röpködni. De akármennyit elpusztítanak a hasznos madarak, még mindig sok marad s a kertekben, vetésekben nem ritkán igen nagy a kár, melyet a szöcske okoz.

A SAS VERSENYE AZ ÖKÖRSZEMMEL.

— Állatmese. —

(Képpel a 312—313. lapokon.)

ARRÓL vitatkoztak egyszer a madarak, ki tud legmagasabbra fölrepülni a levegőbe. Utoljára beismerték, hogy a sást egyikök sem bírja tulszárnyalni. Csak a piczike ökörsem, mely oly kicsiny mint egy-egy nagyobbaeska darázs, ez az ökörsem nem tágitott s azt állította, hogy ő magasabbra röpködi a sasnál.

Meghallotta ezt a sas és boszusan kiáltá:

— No jól van, hát próbáljuk meg!

— Nem bánom, próbáljuk meg! felelt a kis ökörsem hetykén.

A madarak csodálkoztak, — de a kis ökörsem eselt gondolt és bátran indult a versenyre. Amint kissé fölemelked-

tek a földről, az ökörsem oda röpködi a sashoz és észrevétlenül a hátára ült; a sas meg sem érezte és csak röpködi mindig följebb-följebb. Már oly magasán volt, hogy a völgyből alig lehetett látni s a madarak a legmagasabb sziklák csucására röpködi, hogy a versenyzőket láthassák. Végre a sas sem bír följebb röpködi s megállapodott, de ekkor az ökörsem hirtelen fölrepült a sas hátáról s még pihent erővel levén, csakugyan magasabbra röpködi a sasnál.

Visszaérkezvén a földre, az ökörsem diadalmasan kiáltozá, hogy ismerjék el az ő győzelmét. De a sas gyanította a cselét és azt mondá:

— Próbáljuk meg még egyszer!

— Nem bánom! felelt az ökörsem bátran, mert azt hívé, hogy másodszor is sikerülni fog a csel.

A sas azonban titkon odasugott a többi madaraknak, s ezek gondosan figyeltek, mit tesz a kis ökörsem. És mikor az ökörsem megint a sas hátára akart röpködi, nemesak a sas vette észre, hanem a többi madarak is mind.

Ekként kísült az ökörsem csalása s diésőség helyett gonyt és szégyent aratott. Megbánta, hogy erejét meghaladó tettel diésekedett, de a madarak gyűlésben többé nem mert megjelenni, nem magasabbra röpködi, hanem a sövények, bokrok között bujkálva tölti azóta életét.

AZ ORÁNGUTÁNG.

(Képekkel a 316. és 320. lapokon.)

ALLATKERTEKBE, menaszériákban láthatatok már kisebb-nagyobb majmokat s már ezek is bizonyára megleptek ügyességök s arczuknak az emberi arczhoz való hasonlatossága által. De a legnagyobb fajta majmokat mi itthon nem igen láthatjuk, mert ezek csak ritkán jutnak Európába s nem élnek meg sokáig a mi hideg éghajlatunk alatt. E nagyobb ma-

jömfajok pedig még érdekesebbek, mert sok tekintetben még inkább hasonlítanak az emberhez és elmetehetségök is valóban meglepő. Közülök ma az orángutángot mutatom be nektek.

Az orángutáng az Ázsia déli részén levő nagy szigeteken, különösen Borneo szigetén honos s az ottani lakosok nyelvén az »orángutáng« szó annyit jelent, mint »vad ember.« Ama sziget lakosai tudniillik azt hiszik, hogy ez a majomfaj nem egyéb az emberek egy elkoresosult fájánál

s hogy valamikor, nagyon régen a rest emberek, kik nem szerettek dolgozni, erdőbe vonultak, ott idők multával elvadultak, elkoresosodtak és végre a mostani orángutáng-majmokká váltak. Ez természetesen csak együgyü néphit, de az igaz, hogy az orángutáng nagyon hasonlít az emberhez. Magassága rendszeren 4—5 láb, de van öles termetű is.

Az orángutángot, ha Európába akarják áthozni és megszelidíteni, fiatal korában kell megfogni s számos érdekes tör-

AZ ORÁNGUTÁNG ARCZA SZEMBEN ÉS OLDALRÓL.

ténetet ismerünk ilyen majmokról. Ime elmondom egyiknek történetét, amint egy öreg tengerész beszélt:

»Borneo szigetén — ugymond — egyebek közt egy fiatal orángutángot is kaptunk hajónkra. Kalitkába zártuk, de e miatt dühös lett s iszonyu haraggal tördelte a kalitka pálczáit; eleinte rosszul fogott hozzá, kettőt akart egyszerre eltörni, de látván, hogy így nem boldogul, egyenként kezdte tördelni és csahamar rest csinált magának a szabadulásra.

Nehezen birtuk megfogni s aztán lánczra kötöttük; de a láncz valamiképen eloldódott s majmunk a lánczsal együtt szaladgált ide-oda. A láncz azonban nagyon alkalmatlan volt neki s mindenfélét próbálgatott vele; összeszedte és háttára dobta, csakhogy ott persze a láncz meg nem maradt; azután szájába vette s így hordozta, míg végre megszabadítottuk a fölösleges bilincstől.

Mihelyt szabadon] járhatott a hajón első gondja volt, hogy kényelmes ágyat

vessen magának. Az egyik sarokban heverő nagy vitorlák tetszettek meg neki s itt ütötte föl tanyáját, éjenként, mikor hűvösebb volt, be is takarózván a vitorlakkal. A matrózok sokszor tréfáltak vele, elfoglalták ágyát, de ő nem tágitott s addig nyugtalanította a matrózokat, míg helyére bocsátották. Ha jól kipihent, szeretett játszani s bámulatos ügyességgel ugrált és kapaszkodott az árboczok közt kifeszített köteleken.

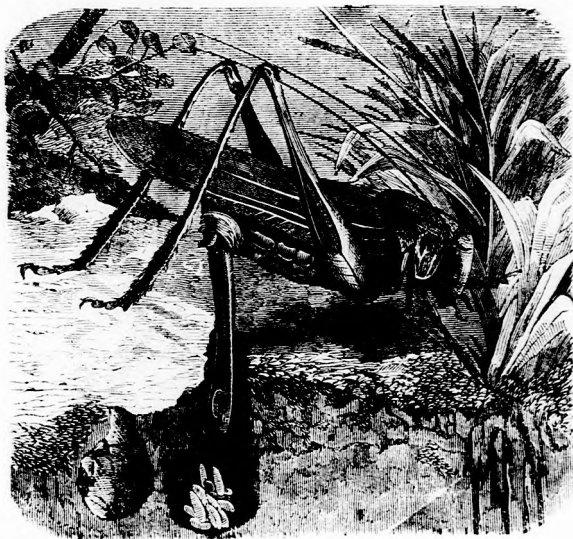
Eleinte csak gyümölcsöt evett és vizet ivott, de csakhamar megszerette a kávé-

theát, később pedig a bort és sört is annyira megszerette, hogy ha szerét tehette, ellopta az asztalról. Ha nem adtak neki, amit kért, makacsuladdig járt az ember után, míg végre csakugyan megkapta. Ha valakit megpillantott, akit jól meg akart nézni, úgy átfogta, hogy el nem mehetett, míg kedvére meg nem tekintgette. Rövid idő alatt megtanult két lábon járnival s a társaságban illendően viselni magát, mint akármely jól nevelt gyermek. Ha ismeretlen ember jött a társaságba, majmunk csöndesen ülve maradt egy helyben, gondolkozva nézegetett körül s csak akkor kelt föl, mikor a társaság is széteszlott.

Azokhoz, kik jól bántak vele, melegen ragaszkodott, iparkodott közelökre jutni, hozzájuk simult, megfogta kezüket s arcához szorította, ha pedig valami baja

esett, rögtön hozzájuk szaladt segítségért. Legnagyobb öröme az volt, ha az asztalnál ebédelhetett gazdájával. Megtanult bánni a kanállal és villával, ebéd után pedig ugy szüresölte a jó fekete kávé, mint valami török basa.

A gyermekekkel, apróbb állatokkal örömet játszott s bár kezeiben rop-pant ereje volt, soha sem bántott senkit. Még a hajón is bebizonyította jó indulatát. Volt ugyanis a hajón több apró fajta majom, melyekkel a nagy orángután-g nem társalkodott. De a pajkos kis majmok

A MEZEI SZÖCSKE. (Lásd a 314. lapon.)

nem engedték nyugodni nagy természetű rokonukat s mikor ez nyughelyén pihent, a kicsinyek odagyűltek, reá ugráltak s inceskedtek vele. Ilyenkor az orángután-g megelégedett azzal, hogy megragadta az enyelgőket s a takaró alá dugta őket fogságba; innen persze csakhamar kiszabadultak s újból kezdtek a mókázást. Ő pedig türelmesen összefogdosta megint boszantóit és soha sem használta föl rendkívüli erejét, hogy a gyöngye kis majmokat megbüntesse.

Európában egy természettudós házában élt s itt is mindenki szerette. Nehány hónapig, míg a meleg nyár tartott, az orángután-g is jól érezte magát, de a téli hidegtől megbetegedett s egy esztendővel rá meghalt.

GYÖNGYVIRÁG.

NAGY erdőnek zöld ruhája
Fehér lánya, gyöngyike :
Az erdei virágoknak
Te vagy leggyönygebbike.

Mint a liljom, oly karesu vagy,
Szerény, mint az ibolya,
És mint a kevély rózsáé
Kelyhed finom illata.

Édes szagoddal az erdő
És a szívem van tele —
A győzelmes kikeletnek
Te vagy diadal-jele.

KECSKE-BOSZU.

(Képpel a 309. lapon.)

DOMB oldalán legelészett a gida
Kedvteléssel nézegette az Ida.
Ámde Laczí (a Vad Laczí) untalan
Boszantá a gidát a domb-oldalon.

Fölszedett kavics-kövekkel dobálta,
Tüzesített dróttal süté bordába,
S szakállát kitepegette szálankint —
A gida tovább nem állta már a kint,

Egyszerre csak, hopp! — megfordul
hirtelen,
Neki vágat Vad Laczinak dühiben.
S mielőtt ez magát észre vehette —
A kis gida Laczit jól megöklelte.

»Jaj a gyomrom!.. jaj, a hátam oda van!
A kis kecske megdöfölte esufosan!«
Igy bög Laczí. S látván ezt a gyermekek
Ezt kiálták: »Vad Laczí, ugy kell neked!«

N É M A I R Á S.

a lye evele apta. okái orgatta, égse udta
egérten . alá i gyesebbe agyto in org ács .

**M in It km. Sg fm, mm tu
mi . Tu t ük vk mt F6 bi .**

E két szakasz egyes szótagjai egymást
kiegészítik.

Miképen?

S mi az értelmök?

F. b.

A LÉGY.

(Képpel a 308. lapon.)

NAGYOT nevetnétek ha valaki azt kérdezné, ismeritek-e a legyet? Hiszen tavasztól kezdve, mikor kimelegszik az idő, egészen késő őszig soha sincs nyugodalmunk ezen alkalmatlan állatkáktól; betolakodnak szobáinkba, korán reggel felköltötenek legédesebb álmunkból s ha a jó vajjas kenyeret egy pillanatra letesszük, bizonyosan rögtön ott terem néhány légy és nyalakodik rajta. Hiába próbálunk meg mindenféle módokat, — a legyek oly tömegtelen sokaságban vannak mindenütt, hogy lehetetlen őket kipusztítani.

És mindamellett, hogy mindenki ismeri mégis sokan vannak, akik nem tudják, hogy és miképen él és nő a légy. Píezike kis legyeket bizonyosan láttatok már eleget s azt hittétek, hogy ezek a légybábák. Pedig nem úgy van. A légynek különböző állapotokon kell keresztülvergődnie, míg végre igazi légy válik belőle.

A légy tojásból buvik elő, de ekkor még egy csepp sem hasonlít az igazi légyhez, hanem egyszerű kis kukacsz, mely lassan mászkál ide-oda. Ha az öreg légy száraz helyre rakta le tojásait, akkor a kis kukacszok elpusztulnak, mert csak nedves helyen bírnak megélni. Két hétig élnek mint kukacszok, ekkor valamely zugban elrejtőznek s itt nagy változás történik velök: néhány óra alatt sima mázba vannak burkolva, melyből az orruk hegye sem látszik ki; ez állapotban báb-nak nevezetik a légy s ilyenkor teljesen mozdulatlan, mintha nem is élne. De bent azon a takarón belől folytonosan nő és fejlődik, — megnőnek szárnyai, hosszú lábai, feje más alakot nyer, két hét múlva szétrepeszti báb-ruháját, melyből a kis csuszó-mászó kukacsz helyett szárnyas, vígan röpkedő légy bujik ki. Eleinte a kis légy még gyöngé, de egy-két nap alatt teljesen megnő és megerősödik s aztán szintén

rak tojásokat, melyekből négy hét alatt ismét olyan módon támadnak újabb legyecskék és így most már fölfoghatjátok, miért szaporodik a légy oly könnyen.

A légynek nagyon sok az ellensége, nemcsak az emberek pusztítják, hanem a madarak is. Védni persze nem tudja magát, mert nincs semmi fegyvere, még fulánkja sincs, mint van a méheknek. De van kitűnő szeme, mely oly módon van alkotva, hogy minden irányban lát vele s észreveheti a veszedelmét.

Legsajátságosabb alkotásu a légy szája, mely egy hosszú csáp végében van. Ezt ki tudja nyujtani és visszahuzni fejébe; fogai is vannak s eléggé erősen tud harapni, mert a légy csipése tulajdonképpen harapás. De fogai még sem elég erősek arra, hogy kemény tárgyakat rághasson. Ezért ha cukrot vagy más keményeledelt talál, nedvet bocsát reá szájából, egy kis darabkát megpuhit, megolvaszt s így szívja be.

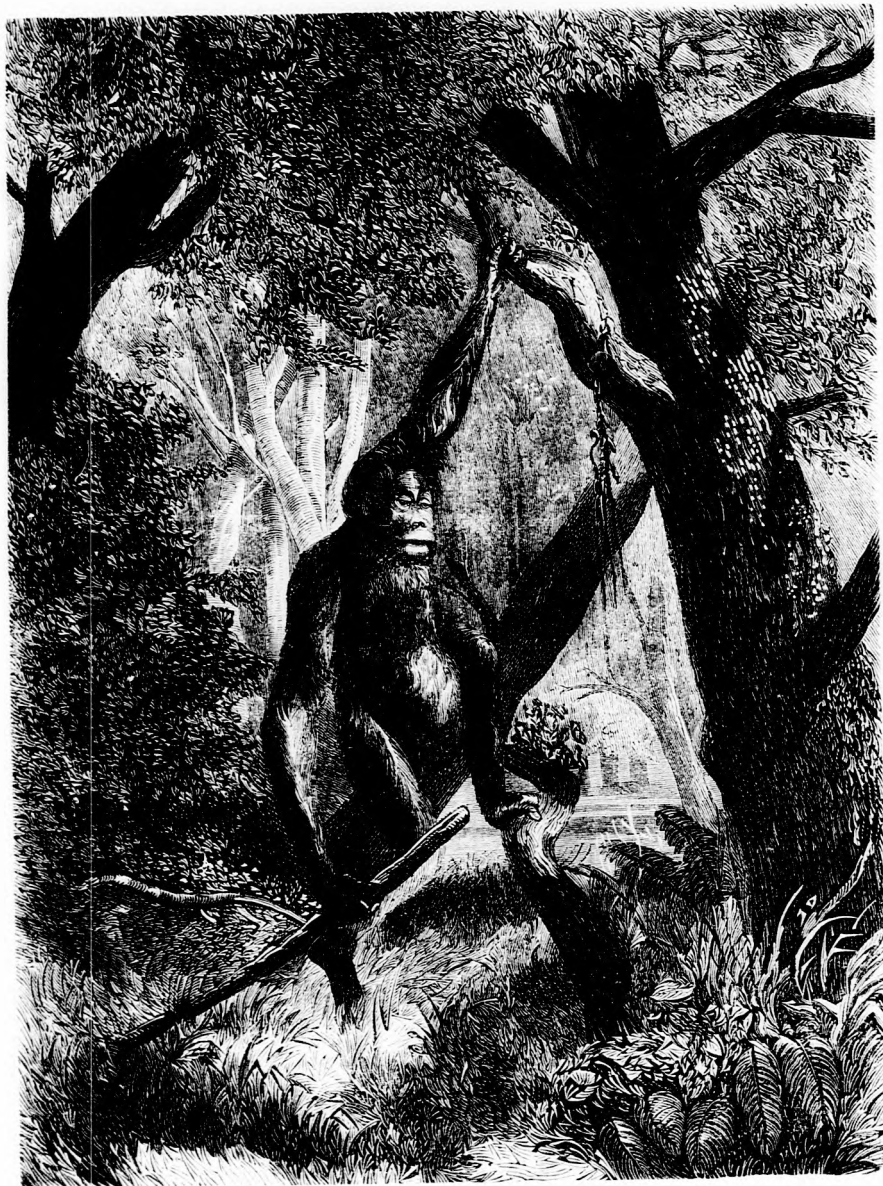
Kis Értesítő.

Az árvizkárosultak részére újabban adakoztak a következők: **Suszták Irénke 1 aranyat, Suszták Kornélka 1 ezüst frtot, Souheiti Berta 1 frt., Nuricsán Erzsébet 2 frt., Földváry Róza 2 frt., Buzeska Kata és Margit 1 frt., ifj. Schiffer Imre 1 frt., Dvornikovics Erzsike 1 frt., Sóhalmi Etelka 1 frt., Lörík Emma 1 frt., összesen: 10 frt., 1 arany és 1 ezüst forint, mely összegekről úgy mint az előbbiekről a »KIS LAP« jövő számában fogom közölni a hivatalos nyugtát.**

Az Ég áldása legyen a könyörületes kis adakozókon.

Budapest, 1876. május 9.

Forgó bácsi.

AZ ORÁNGUTÁNG. (Lásdja 315. lapon.)

Felelős szerkesztő: *Forgó bácsi*. Kiadó-hivatal: Budapest, barátok tere, 7-ik sz., Athenaeum-épület.
Kiadja és nyomatja az Athenaeum irodalmi és nyomdai részv. társulat.
Megjelen hetenként egyszer, 16 oldalon.